

M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2025 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2019)
(Vedanshatra Upanishad) Kenopnishad-Madukyopanishad (Prakaran 1 To 3)
(Elective-1 (New))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

-
- પ્રશ્ન-૧ નીચે માંથી કોઈ પણ બે નો અનુવાદ કરી જરૂરી સમજૂતી આપો. (૧૪)
1. ન વિત્તેન તર્પણીયો મનુષ્યો લપ્સ્યામહે વિત્તમદ્રાક્ષમ ચેત્વાં ।
જીવિષ્યામો યાવદિચ્છષ્યસિ ત્વં વરસ્તુ મે વરણીયઃ સ એવ ॥
 2. ન તત્ર ચક્ષુર્ગચ્છતિ ન વાગ્ગચ્છતિ નો મનો ન વિદ્મો ન વિજાનીમો
યથૈતદનુશિષ્યાદન્યદેવ તદ્વિદિતાદથો અવિદિતાદધિ ।
 3. અનુપશ્ય યથા પૂર્વે પ્રતિપશ્ય તથાપરે ।
સસ્યમિવ મર્ત્યઃ પચ્યતે સસ્યમિવાજાયતે પુનઃ ॥
 4. કેનેષિતાં પતતિ પ્રેષિતાં મનઃ । કેન પ્રાણઃ પ્રથમઃ પ્રૈતિ યુક્તઃ ।
કેનેષિતાં વાચમિમાં વદન્તિ ચક્ષુઃ શ્રોત્રં ક ડ દેવો યુનક્તિ ॥
- પ્રશ્ન-૨ નીચે માંથી કોઈ પણ બે નો અનુવાદ કરી જરૂરી સમજૂતી આપો. (૧૪)
1. યજ્ઞક્ષુષા ન પશ્યતિ યેન ચક્ષુષિ પશ્યતિ ।
તદેવ બ્રહ્મ ત્વં વિદ્ધિ નેદં યદિદમુપાસતે ॥
 2. ન જાયતે મ્રિયતે વા વિપશ્ચિન્નાયં કુતશ્ચિન્ન બભૂવ કશ્ચિત્ ।
અજો નિત્યઃ શાશ્વતોડયં પુરાણો ન હન્યતે હન્યમાને શરીરે ॥
 3. ઇચ્છામાત્રં પ્રભોઃ સૃષ્ટિરિતિ સૃષ્ટૌ વિનિશ્ચિતાઃ ।
કાલાત્પ્રસૂતિં ભૂતાનાં મન્યન્તે કાલચિન્તકાઃ ॥
 4. અનાદિમાયયા સુપ્તો યદા જીવઃ પ્રબુદ્ધયતે ।
અજમનિદ્રમસ્વપ્નમદ્વૈતં બુદ્ધયતે તદા ॥
- પ્રશ્ન-૩ પ્રમુખ ઉપનિષદોનાં નામો જણાવી, ઈશ,કઠ તથા કેનોપનિષદનો સામાન્ય પરિચય આપો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ “ઉપનિષદોનો વર્ણ્ય વિષય જણાવી, બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ તથા તૈત્તિરીય ઉપનિષદનો સામાન્ય પરિચય આપો.
- પ્રશ્ન-૪ કેનોપનિષદમાં વર્ણવેલ બ્રહ્મ-સ્વરૂપની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ માંડૂક્ય ઉપનિષદનાં પ્રકરણ-૧ તથા પ્રકરણ-૨નો વર્ણ્ય વિષય વિસ્તૃત રીતે જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેમાંથી કોઈ પણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- 1) ઓમકારોપાસના
 - 2) નચિકેતોપાખ્યાન
 - 3) યક્ષોપાખ્યાન
 - 4) વિદ્યયા વિન્દતેડમૃતમ્
